

GEDRAGSCODE VOOR SPORTCLUBS

**S·SPORT//
RECREAS**

**PARTNER VAN
SOCIALISTISCHE MUTUALITEITEN**

Ethisch verantwoorde sportbeoefening: een prioriteit voor S-Sport // Recreas

Iedereen die zich aansluit bij een sportclub wil op een kwaliteitsvolle, betaalbare, aangename en gezonde manier kunnen sporten en bewegen. Echter kan dit enkel in een context waar aandacht wordt besteed aan een aantal fundamentele ethische normen en waarden zoals respect en verdraagzaamheid. Naast de aandacht voor gezond sporten schenkt S-Sport // Recreas dan ook de nodige aandacht aan het ethische aspect.

Maar wat is nu ethiek in de sport?

“Sporten op ethisch verantwoorde manier is sporten in overeenstemming met het geheel van positieve waarden en normen en daarmee verband houdende maatregelen die eenieder in acht moet nemen met het oog op de bewaring en bevordering van de individuele integriteit (fysieke, psychische en seksuele), fair play en sociale integriteit (solidariteit, diversiteit en inclusie).”

Waarom een gedragscode voor sportclubs?

Als multisportsportfederatie richten wij ons tot de recreatieve sporter in al zijn diversiteit. Wij zijn er ons dan ook terdege bewust van dat sport voor een deel van onze leden een doel op zich is, voor andere leden een middel voor het verwezenlijken van andere doelstellingen. De meeste van onze sportclubs bieden sport en beweging aan op zeer laagdrempelige wijze, in een aangename en ontspannen sfeer.

S-Sport // Recreas vindt het daarom belangrijk dat elke sporter zich, binnen de sportclub, welkom en aanvaard voelt en met plezier en op zijn/haar eigen niveau op kwaliteitsvolle, recreatieve wijze de sporttak van zijn/haar keuze kan beoefenen.

Om het begrip ethiek in de sportclub echter expliciet te maken en alle betrokkenen duidelijkheid te geven met betrekking tot ethische waarden en verwachtingen, maakte S-Sport // Recreas een 'type gedragscode' op waaruit elke sportclub de items kan halen die voor haar sportwerking van toepassing en relevant zijn.

Met dit type gedragscode wensen we onze sportclubs een instrument aan te bieden om de clubvisie betreffende ethiek over te brengen naar de verschillende sportclubactoren (sporter, trainer, ouder, bestuurder,...) ten einde discussies betreffende ongewenst gedrag te vermijden.

In een tweede deel wenst S-Sport // Recreas extra aandacht te geven aan het begrip 'grensoverschrijdend gedrag in de sport' en heel specifiek aan 'seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport'. De begrippen worden uitgelegd, de verschillende types worden besproken en we stellen een aantal belangrijke gedragsregels voorop betreffende seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ook deze gedragsregels kan je gebruiken om een gedragscode op te maken toepasbaar specifiek voor jouw sportclub.

Indien er vragen zijn over deze gedragscode, aarzel zeker en vast niet ons deze te stellen.

Het S-Sport // Recreas team

GEDRAGSCODE

voor sporters, lesgevers/trainers, begeleiders, ouders, bestuurders en supporters

De gedragscodes, die je hierna terugvindt, bevatten voor elke doelgroep (sporters, ouders en supporters, trainers/lesgevers en bestuursleden) een 'totaalpakket van richtlijnen'.

Het is niet de bedoeling dat je deze gedragscodes letterlijk gaat overnemen. We hopen dat je ze als inspiratiebron kan gebruiken en zal aanpassen aan de noden en gebruiken van je sportclub.

Met deze 'gedragscode op maat' zet je de ethische krijtlijnen uit waarbinnen elke actor, binnen je sportclub, kan werken.

We raden aan om nadien de gedragscode binnen de club duidelijk te communiceren (website, flyer, ledenblad,...) zodat ieder lid op de hoogte is van de normen die de club hanteert.

SPORTERS

➤ Omtrent houding:

- Toon respect voor je trainer en begeleiders.
- Toon respect voor je medespelers.
- Wees trots op je club.
- Kom naar de club om samen plezier te maken; niet om je af te reageren.
- Pesten, racisme, discriminatie, agressie in woorden of daden, intimidatie en fysiek geweld worden niet geduld.
- Focus op je mogelijkheden, niet op je tekortkomingen.
- Gedraag je steeds op een waardige manier in de kleedkamer en op het veld.
- Gebruik steeds een beleefd taalgebruik t.o.v. medespelers, scheidsrechters, trainers en supporters.
- Help je medesporters, die het wat moeilijker hebben waar nodig, en moedig hen aan.
- Durf de trainer/jeugdcoördinator aanspreken wanneer er iets schort of wanneer je niet goed in je vel zit.
- Neem enthousiast deel aan het verenigingsleven van je club en je team.
- Toon respect voor de vrijwilligers die zich voor jou inzetten in hun vrije tijd.
- Maak schoon wat je vuil hebt gemaakt.
- Vorm met je medesporters een hecht team, op en naast het veld.
- Eet gezond en drink voldoende, zowel buiten als tijdens het sporten.
- Neem geen dingen van een ander, dat is stelen.

➤ Omtrent de training:

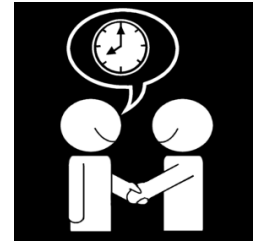
- Regelmatig en op tijd aanwezig zijn.
- Verwittig de trainer/jeugdcoördinator op tijd als je niet kan komen.
- Help de trainer met het opruimen van het materiaal na de training.
- Vraag uitleg aan de trainer als je iets niet begrijpt.
- Kom naar de training met een propere clubuitrusting.
- Geef je medespelers positieve kritiek; breek ze niet af wanneer ze een foutje maken.
- Doe gemotiveerd mee aan alle oefeningen en geef je steeds 100%.
- Lichamelijke hygiëne is belangrijk: neem een douche na het sporten en trek andere, propere kleren aan.
- Draag zorg voor het clubmateriaal dat je mag gebruiken.

➤ Omtrent de wedstrijd:

- Onsportiviteit van een ander mag nooit een reden zijn om zelf onsportief te zijn.
- Bekritiseer de beslissingen van de scheidsrechter niet.
- Geef de tegenstrever en scheidsrechter een hand bij het einde van de wedstrijd.
- Geef blijk van een sportieve attitude en een goede fair play houding naar alle partijen. (medespelers, trainers, scheidsrechters, ouders, supporters, tegenstrevers,...)
- Wens, bij verlies, de tegenstander proficiat met de glimlach.
- Wees blij met een overwinning, laat je niet ontmoedigen door een tegenslag.
- Behandel je tegenstrever zoals je zelf behandeld zou willen worden.
- Respecteer de spelregels en overtreed ze niet moedwillig.

Gedragscode voor sporters met behulp van pictogrammen:

Wees tijdig aanwezig

Wees blij met een overwinning, maar laat je niet ontmoedigen door een nederlaag

Aanvaard de beslissingen van de scheidsrechter

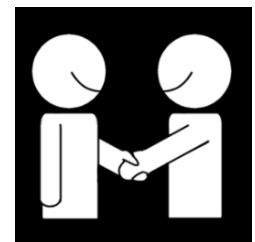
Draag zorg voor het materiaal

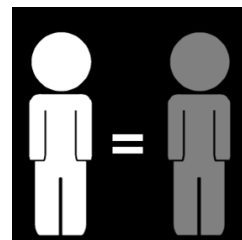
Laat het terrein en de kleedkamers netjes achter

Toon respect voor iedereen

Behandel iedereen gelijkwaardig

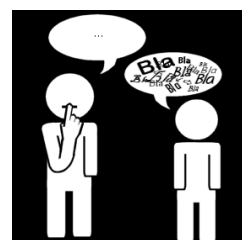
Laat je niet in met ongewenst gedrag

Toon geen onsportief gedrag

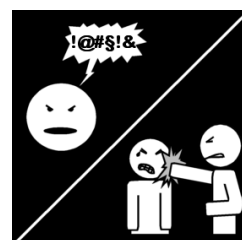
Respecteer de privacy

Respecteer de spelregels
Moedig sportief gedrag aan

Doe een ander geen pijn
Behandel iedereen zoals je zelf behandeld wil worden

Zorg mee voor een positieve sfeer binnen je club

Pak niet wat van een ander is

Geef na de wedstrijd je tegenstander een hand

ouders/ supporters

➤ hebben een voorbeeldfunctie:

- Wees u bewust van uw voorbeeldfunctie.
- Zorg ervoor dat uw gedrag sportief is.
- Laat geen rommel achter.
- Respecteer de beslissingen van de scheidsrechter.
- Moedig uw kind aan de regels te volgen en respectvol te zijn.
- Veroordeel elk gebruik van geweld.

➤ dienen de sporters aan te moedigen:

- Wees gul met lof voor inzet en prestatie.
- Geef steeds positieve kritiek; breek sporters nooit af wanneer het eens wat minder loopt.
- Maak een kind nooit belachelijk en scheld het niet uit als het een fout maakt gedurende een wedstrijd.
- Focus op de mogelijkheden van de sporters; schenk niet te veel aandacht aan hun tekortkomingen.
- Vermijd het gebruik van grove taal en het beledigen of belagen van sporters, trainers of scheidsrechters.
- Wees supporter/ouder, geen trainer.

➤ dienen positief betrokken te zijn:

- Wijs medesupporters op een rustige manier op een fair gedrag.
- Laat je mening horen op een constructieve manier.
- Ken je plaats als ouder.
- Respecteer de bestaande communicatiekanalen.
- Gun jouw kind het plezier van de sport.

➤ moeten de prestatie van hun sporter(s) kunnen relativieren:

- Toon respect voor tegenstanders/tegenspelers, zonder hen zou er geen wedstrijd zijn.
- Schat het talent van je sporter(s) naar waarde.
- Leer je sporter dat je best doen even goed is als winnen.
- Wees nederig in het verlies en bescheiden bij winst.

BESTUURDERS

- geven leden inspraak in het beleid van de club:
  - Luister niet alleen naar elkaar maar ook naar sporters, ouders, coaches,...
  - Toon bereidheid om leden bij het beleid van je club te betrekken (d.m.v. een oudercomité, jeugdcommissie,...)

- bewaken de kwaliteit van de sportwerking in hun club:
  - Zoek gekwalificeerde lesgevers om de kwaliteit in de sportclub te garanderen.
  - Zorg ervoor dat het sportmateriaal en de accommodatie voldoet aan de veiligheidseisen en geschikt is voor alle jongeren.
  - Geef aan dat met het clubmateriaal zorgzaam dient te worden omgegaan.

- zorgen voor een goed clubklimaat:
  - Zorg ervoor dat er gelijke mogelijkheden tot deelname in de sport bestaan voor alle sporters ongeacht hun vaardigheid, geslacht, leeftijd of handicap.
  - Zorg ervoor dat elk individu zich goed voelt binnen je club.
  - Wees luisterbereid en anticipeer op mogelijke problemen.

- dragen de geldende ethische normen van de club uit:
  - Stel duidelijke regels en voorwaarden op voor je club. (vb. heb respect voor andere clubs, geen concurrentiestrijd)
  - Stimuleer fairplay binnen de club en wees zelf fair.
  - Duid een vertrouwenspersoon aan in de sportclub (ev. juridisch onderlegd).

TRAINER/LESGEVER

- beschikt over de nodige sporttechnische capaciteiten:
  - Laat iedere sporter ontwikkelen op zijn niveau.
  - Differentieer waar mogelijk.
Geef trainingen die aangepast zijn aan de leeftijd, het individueel ritme en de mogelijkheden.
  - Wees redelijk in je sportieve eisen.
  - Geef concrete en duidelijke tips aan je sporters.
  - Hou je uitleg eenvoudig. Pas je uitleg te allen tijde aan aan het niveau van je sporters.
  - Werk aan je eigen competentieniveau: school je regelmatig bij.
  - Werk met duidelijke afspraken en routine. Dit zorgt voor rust en vertrouwdheid bij je sporters.

- behandelt elke sporter gelijkwaardig:
  - Toon belangstelling voor al je sporters.
  - Betrek elke sporter maximaal bij de training of wedstrijd.
  - Zorg voor een clubklimaat waarbinnen elke sporter wordt opgenomen.
  - Focus op de mogelijkheden van de sporters; schenk niet teveel aandacht aan hun tekortkomingen.
  - Vermijd dat getalenteerde spelers meer speel- en trainingstijd krijgen dan de andere. De minder goede sporters hebben zeker evenveel tijd nodig en hebben daar ook recht op.

- is zich bewust van zijn opvoedkundige taak:
  - Besteed naast het aanleren van de sport ook aandacht aan het gedrag van je sporters tijdens de training.
  - Bewaak de fysieke en psychische integriteit van elke sporter.
  - Wees je er bewust van dat lesgeven in een G-club zich niet beperkt tot de training leiden.
  - Wees niet enkel verantwoordelijk voor uw eigen gedrag maar ook voor dat van uw atleten, hun ouders en fans.
  - Ontwikkel respect voor de vaardigheid van de tegenstander, voor de beslissingen van de scheidsrechter en voor de trainer van de tegenstander, voor het materiaal en de accommodatie.
  - Leer uw spelers dat de spelregels afspraken zijn waar niemand zich aan mag onttrekken; leer hen sportief te zijn. Leer hen niet enkel om te winnen, maar leer hen ook een waardig verliezer te zijn.

- Heeft een voorbeeldfunctie binnen de sportclub:
  - Draag een gezonde levensstijl uit.
  - Rook niet en drink geen alcohol in het bijzijn van je sporters.
  - Keur verbaal en fysiek geweld af.
  - Wees een voorbeeld van Fair Play en Sportiviteit.
  - Heb oog voor de problematiek van je sporters.

➤ Toont betrokkenheid:

- Wees op de hoogte van wat er 'leeft' in je groep.
- Houd rekening met de leefwereld van je sporters.
- Respecteer het recht op privacy.
- Geef aandacht aan de bezorgdheden van ouders en begeleiders.
- Toon bereidheid tot samenwerking en communicatie met ouders, andere trainers, bestuurders,...

Zorgt voor een positieve sfeer:

- Laat het spelplezier primeren op het resultaat van je sporters.
- Sporten moet in de eerste plaats plezierig zijn; zorg voor voldoende spelelementen in je training.
- Geef uw sporters de kans om kampioen te worden, maar geef ze ook de kans om geen kampioen te worden.
- Behandel je sporters zoals je zelf behandeld zou willen worden.
- Communiceer positief: ook non-verbaal!
- Maak van de sportclub een plaats waar iedereen welkom is en zich thuis voelt.
- Doe je best om een veilige omgeving te creëren voor alle sporters.

NEEN TEGEN GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG!

Iedereen in de sport moet zich veilig voelen. Daarom is het voor S-Sport // Recreas belangrijk elke vorm van ongewenst gedrag, zoals seksueel grensoverschrijdend gedrag, beledigingen, pesten, discriminatie, bedreiging en mishandeling zoveel mogelijk te voorkomen. En daarnaast moet duidelijk zijn hoe te handelen wanneer zich een incident voordoet. S-Sport // Recreas vindt het belangrijk om sporters, sportbegeleiders en sportclubs daarin bij te staan.

Wanneer je te maken krijgt met grensoverschrijdend gedrag is dat een teken dat de (sport)omgeving niet veilig meer is. Het kan veel emoties en vragen oproepen, ook als je er niet zelf het slachtoffer van bent, maar het ziet gebeuren. Blijf er niet mee rondlopen! Signaleer het en praat erover met iemand in wie je vertrouwen hebt. Direct signaleren en het in de openbaarheid brengen van grensoverschrijdend gedrag kan herhaling of het verergeren van de situatie voorkomen.

S-Sport // Recreas wenst dan ook duiding te geven over het begrip grensoverschrijdend gedrag en wat dieper in te gaan op de verschillende types. Verder stellen we een aantal belangrijke gedragsregels voorop heel specifiek betreffende seksueel grensoverschrijdend gedrag.

1. Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Sporten en grensoverschrijdend gedrag: er zou geen enkel verband tussen beide mogen zijn. Maar helaas is dat niet waar. Ook binnen de sport vinden incidenten plaats variërend van seksueel getinte opmerkingen tot aanrandingen, pesten, bedreigingen, discriminatie, mishandeling en belediging. Met grensoverschrijdend gedrag worden dan ook alle omgangsvormen bedoeld die door de persoon, die het ondergaat als gedwongen en/of ongewenst wordt ervaren.

Grensoverschrijdend gedrag in de sport is elke vorm van gedrag of toenadering, in verbale, non verbale, digitale of fysieke zin, die:

- door de persoon, die het ondergaat als gedwongen en/of ongewenst wordt ervaren en/of
- als doel of gevolg heeft de waardigheid van de persoon aan te tasten én
- plaatsvindt onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met het beoefenen van de sport waar de spelregels/reglementen niet in voorzien.

Wanneer we het hebben over grensoverschrijdend gedrag staat de ervaring van de sporter centraal. Dit wil zeggen dat wanneer een sporter zegt ongewenst gedrag te ervaren dit altijd ernstig dient genomen te worden!

We onderscheiden een aantal verschillende types grensoverschrijdend gedrag:

1. Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Dit is elke vorm van ongewenst verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele duiding dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd.

2. Pesten

Pesten betreft alle vormen van intimiderend gedrag dat zich herhaalt en waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen en de andere persoon zich niet kan verdedigen tegen dit gedrag. De afgelopen jaren is er jammer genoeg een grote opgang in het digitaal pesten (sociale media).

3. Bedreigen

Pesten, discriminatie en/of belediging wordt bedreigen wanneer de andere persoon er bang van wordt en het een gevoel van onveiligheid veroorzaakt.

4. Discriminatie

Discriminatie is het ongelijk behandelen en achterstellen van mensen op basis van kenmerken die er niet toe doen in een situatie. Er zijn heel wat zaken die onder discriminatie vallen zoals discriminatie op basis van leeftijd, seksuele gerichtheid, godsdienst en levensovertuiging, etniciteit, geslacht (gender), nationaliteit, handicap of chronische ziekte, politieke overtuiging,...

5. Mishandeling

In de sport vindt af en toe fysiek geweld plaats, zoals het onderuit halen van een tegenstander tijdens het voetballen. Echter is de grens te trekken op het moment dat het spel of de wedstrijd voorbij is. Mishandeling is het buiten de spel- en/of wedstrijdsituatie gebruiken van fysiek of psychisch geweld.

6. Belediging

Belediging kan verbaal, via gezichtsuitdrukking of met gebaren plaatsvinden.

2. Gedragsregels voor seksueel grensoverschrijdend gedrag

S-Sport // Recreas neemt seksueel grensoverschrijdend gedrag heel ernstig. Zo stelt de sportfederatie een aantal gedragsregels voorop opgesteld voor sportbegeleiders. Echter dient elke persoon die deelneemt aan het sportclubgebeuren zich aan deze gedragsregels te houden, zodat elke sporter op een veilige en aangename sfeer kan sporten. De regels zijn gemaakt om de risico's op ongewenst gedrag te verkleinen en ze fungeren als toetssteen voor het gedrag van begeleiders en sporters in concrete situaties. Als sportclub kan je deze gedragsregels gebruiken om je visie omtrent dit onderwerp vorm te geven.

Gedragsregels seksueel grensoverschrijdend gedrag

1. De sportbegeleider staat steeds in voor een omgeving die voor de sporter veilig aanvoelt.
2. De sportbegeleider tast de sporter nooit aan in zijn waardigheid én dringt nooit verder in in het privéleven van de sporter dan waar de sporter zelf toestemming voor geeft.
3. De sportbegeleider onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik of seksueel grensoverschrijdend gedrag tegenover de sporter.
4. De sportbegeleider mag de sporter niet op een zodanige ongewenste wijze aanraken dat de sporter en/of de sportbegeleider deze aanraking als seksueel ervaren.
5. De sportbegeleider onthoudt zich van seksueel getinte verbale opmerkingen.
6. De sportbegeleider zal steeds met respect omgaan met de sporter alsook met de ruimte waarin de sporter zich bevindt, zoals de kleedkamer.
7. Indien de sportbegeleider op de hoogte is van seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft hij de plicht de sporter te beschermen en hier melding van te maken, zodat zo snel mogelijk een einde aan het misbruik kan gesteld worden.

3. Wat kan je doen wanneer je (seksueel) grensoverschrijdend gedrag vaststelt?

Als je zelf te maken hebt (gehad) met grensoverschrijdend gedrag in je sportclub is het allereerst belangrijk dat je er niet alleen mee blijft rondlopen. Erover praten is vaak moeilijk. Bekijk hoe je kunt zorgen dat het gedrag niet meer plaatsvindt. Kun je zelf aan de pleger duidelijk maken dat je niet van zijn gedrag of opmerkingen gediend bent? Of kun je er met iemand over praten met iemand die je vertrouwt? Ga na of er een vertrouwenspersoon beschikbaar is in je sportclub om je verhaal kwijt te kunnen. Een vriend of vriendin of iemand anders in de sportclub. Probeer samen op een rijtje te krijgen wat er gebeurt en wat je zou kunnen doen om de situatie te veranderen.

Als je liever met een onbekende wilt praten, kun je contact opnemen met een aantal personen/organisaties die je kunnen bijstaan met deskundig advies. Ze helpen je om de juiste stappen te zetten. Op de website van S-Sport // Recreas geeft de **wegwijzer** aan welke de stappen zijn die je kan ondernemen indien je te maken krijgt met grensoverschrijdend gedrag:

www.s-sportrecreas.be/ethischsporten/wegwijzer

Ook als je als sportclub geconfronteerd wordt met (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, aarzel dan zeker niet om de vertrouwenscontactpersoon van S-Sport // Recreas of 1 van de instanties vermeld in de wegwijzer te contacteren. Zij zullen je zo snel mogelijk trachten verder te helpen!

BRONNEN

www.ethicsandsport.be

www.sportmetgrenzen.be

www.nocnsf.nl/grensoverschrijdendgedrag

www.sport.vlaanderen/nieuws/wie-luistert-naar-jou-bij-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag